

UOT:355.

HƏRBİ QULLUQÇULARIN YÜKSƏK HƏRBİ İNTİZAMA TABE OLMALARI

Hüseynov Fikrən Bəhlul oğlu, Məmmədov Şahmar Rüstəm oğlu
Gəncə Dövlət Universiteti
memmedovsahmar87@gmail.com

Xülasə: Hərbi intizam dedikdə, Azərbaycan Respublikasının qanunları və hərbi nizamnamələrlə müəyyən edilmiş qaydalara bütün hərbi qulluqçular tərəfindən ciddi və dəqiq şəkildə əməl edilməsi başa düşülür. Əməl edilməsi hərbi qulluqçular üçün məcburi olan qaydalar Azərbaycan Respublikasının qanunları, Azərbaycan Respublika Prezidentinin fərmanları, Nazirlər Kabinetinin qərarları ilə və hərbi Nizamnamələrlə müəyyən edilir.

Açar sözlər: hərbi intizam, qanunlar, hərbi qulluqçular, hərbi nizamnamə

Ключевые слова: военная дисциплина, законы, военный устав, военнослужащие

Keywords: military discipline, military men, law, military regulations

Hərbi hüquq qaydasının tələbləri əmrlərdə və direktivlərdə, nizamnamələrdə, təlimatlarda və hərbi idarəetmə orqanlarının ali dövlət hakimiyyəti tərəfindən dərc edilən digər normativ aktlarda konkretləşdirilir və nəzərdə tutulur.

Eyni zamanda hərbi qanunvericiliyin aktları ilə hərbi intizamın normalarının aşkar şamil edildiyi şəxslərin dairəsi müəyyən edilir. Vəzifəsindən və hərbi rütbəsindən asılı olmayaraq, hərbi intizam normalarına əməl etmək bütün hərbi qulluqçular üçün məcburidir.

Hərbi intizam anlayışı qanunçuluq anlayışı ilə qırılmaz surətdə bağlıdır. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına ciddi surətdə əməl etmək, hərbi andın, hərbi nizamnamələrin tələblərini, komandir və hərbi rəislərin bu hüquqi aktlara əsaslanan əmrlərin danışıqsız yerinə yetirmək hərbi intizamın əsaslı təşkil edir. Hər hansı əmr və ya göstəriş hərbi qulluqçular tərəfindən müzakirə etmək, məşvərət açmaq, götür-qoy etmək üçün deyil. Yalnız yerinə yetirmək üçün verilir.

Hərbi intizam dövlət intizamının digər növlərindən Silahlı Qüvvələrə həvalə edilən vəzifələrin xarakteri hərbi xidmət münasibətlərinin spesifikasiyi, hərbi qulluqçuların xüsusi vəziyyəti ilə müəyyən edilən bir sıra xüsusiyyətləri ilə fərqlənir. Bunlar aşağıdakılardır:

- Hərbi qulluqçuların davranış və fəaliyyəti daha dürüst qaydada nizama salınır. Dövlət intizamının digər növlərindən fərqli olaraq hərbi intizam normaları ilə əmrlərin verilməsi və yerinə yetirilməsi, hərbi nəzakət və s kimi qaydalar tənzim edilir.

- Hərbi intizam normaları hərbi qulluqçuların xidmətdən kənar davranışına da şamil edilir.

- Hərbi intizam normaları hərbi qulluqçulara dövlət intizamının digər növləri tərəfindən nəzərdə tutulmayan xüsusi tələblər verilir. Məsələn, hərbi borcun yerinə yetirilməsi zamanı öz qüvvəsini və həyatını əsirgəməmək cəsus olmaq, döyüş şəraitində komandirləri qorumaq (rəisləri) və s.

- Dövlət intizamının digər növlərinin pozuntularının nisbətən hərbi intizamın pozulmasına görə daha ciddi intizam tənbehi tədbirləri müəyyən edilmişdir. Təbə olmama, əmri icra etməmə, hissəni və ya qulluq yerini özbaşına buraxıb getmə və s. bu kimi pozuntulara görə cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulur.

- Dövlət intizamının digər növlərinin normalarına əməl edilməsinin təmin edən vəzifəli şəxslərə nisbətən komandirlərə (rəislərə) geniş hüquqlar verilmişdir.

Yalnız kifayət qədər əsas olduğu halda intizam tənbehi tətbiq edilə bilər. Bu zaman hərbi xidmətin mənafeyi, hərbi intizamın tələbləri və hərbi nizamnamə qaydalarının ciddiliyi

ön plana çəkilir. Yalnız qanunla ciddi şəkildə müəyyən edilən və intizam nizamnaməsi ilə nəzərdə tutulan qyda müəyyən edilmiş mükafat və tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər. İstər mükafatlandırın, istərsə də tənbeh etmə əsaslandırılaraq olmalıdır. Ağıllı təşəbbüs, sayqılıq və xüsusi fədakarlıq hərbi qulluqçuların mükafatlandırılması üçün əsasən xidmət edə bilər. Tənbeh yalnız o zaman əsaslandırılmış hesab oluna bilər ki, hərbi qulluqçu hər hansı bir intizam xətasına yol vermiş olsun. Tənbeh yalnız qeyri-hüquqi hərəkətə görə tətbiq edilə bilər. Hərbi nizamnamə tələblərinin dairəsindən kənar hərəkətlərə və ya təqsirsizliyə görə cəza təyin edilməsi şəxsi heyətin tərbiysinə ziyan vurur, eləcə də komandirlərin (rəisin) nüfuzunu aşağı salır.

Mükafatlandırma və ya tənbeh tədbirlər fərdiləşdirmə prinsipinə əməl edilməklə tətbiq edilməlidir. Bu zaman hərbi qulluqçuların şəxsiyyətini səciyyələndirən məlumatlar, onun ümumi inkişaf səviyyəsi hərbi sənəti sahəsindəki bilik səviyyəsi, hərbi xidmətə münasibəti və s. tənbeh tədbirləri vaxtında tətbiq edilə bilməlidir. Həmin tədbirləri fərqlənən və yaxud hər hansı bir qeyri-hüquqi hərəkət baş verdikəndə dərhal sonra tətbiq edildikdə səmərəli olurlar. Tədbirin vaxtında tətbiq edilməməsi nəinki tənbehin faydalılığını zəiflədir, həm də başqa daha ağır və digər hərbi qulluqçularda yol verilmiş xətanın cəzasızlığı haqqında təsəvvür yaradır, hərbi intizamın ciddiliyini şübhə altına salır.

Ədəbiyyat

1. Hərbi hüquq. Dərslik.
2. A.Quliyev. Hərbi cinayətin şərh.
3. Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələr haqqında qanun.
4. Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin qarnizon və qarovul xidmətləri Nizamnaməsi. Bakı. Hərbi Nəşriyyatı 1996.
5. Azərb. Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin İntizam Nizamnaməsi. Bakı. Hərbi Nəşriyyatı 1997.
6. Azərb. Respub. Silahlı Qüvvələrinin Daxili Xidmət Nizamnaməsi. Bakı. Hərbi Nəşriyyatı 1998

ПОДЧИНЕНИЕ ВЫСОКОЙ ВОЕННОЙ ДИСЦИПЛИНЕ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ

Гусейнов Фикрет Бехлюль оглы, Мамедов Шахмар Рустам оглы
Резюме

Под словом военная дисциплина подразумевается подчинение всех военнослужащих всем законам и принципам установленными согласно законам и военным уставам Азербайджанской Республики. Принудительные правила к которым должны подчиняться военнослужащие установлены законами Азербайджанской Республики, приказами президента Аз. Республики и военным уставам.

THE SUBMISSION OF MILITARY MEN TO HIGH MILITARY DISCIPLINE

Huseynov Fikret Bekhlul, Mamedov Shahmar Rustem
Summary

When we say military discipline mean that military men must Submit all Laws of Azerbaijan Republic High Law and military regulations directed according to the law of Azerbaijan Republic, the orders of prezident Azerbaijan Republic and military statnes.

Rəyçi: dos.Nəbiyev Niyazi Hüseynali

*Fiziki tərbiyə və çağırışa qədərki hazırlıq kafedrasının 21.11.2023-cü il tarixli iclasın 03 saylı protokolu
Daxil olma tarixi 23 noyabr 2023-cü il.*